

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul „SOLIDARITĂȚII“, federala institutelor financiare românești.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănașava, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-înf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreana, Chiorana, Chiseteiana, Coăreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gherla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Dăunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economi, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănișorul, Hașegana, Insoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-înf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana—Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoitul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Iva-mare), Rîureana (Cap.-Măndăștur), Săcana, Sălmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Sylvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Târnavăana, Timișana, Tibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sănmărtin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea, Zorile.

ABONAMENTUL:

PE 1 AN LEI 100—, PE ½ AN LEI 50—.

== NUMĂRUL 2 LEI. ==

SUB DIRECȚIUNEA D-LOR:

ION I. LĂPĒDATU și CONSTANTIN POPP

Redactor responsabil: SOFRON ROȘCA

TAXA PENTRU INSERȚIUNI:

DE SPAȚIUL UNUI cm² CĂTE 50 BANI.

SUMARUL:

Inceputurile literaturii economice. — Cursul leului român. — Adunarea generală a „Asociațiunii“. — „Asociațiunea“ și propaganda cooperativă. — Impozitul pe avere. — *Cronică:* Alegere de deputat la Crasna. Expoziția și târgul de mostre din București. O nouă maximalizare a grăului. Prea mulți lei în străinătate. Recensământul proprietății funciare. Producția agricolă a Basarabiei. La Budapesta. Disponibilitățile de cereale ale Argentinei. Noua cale ferată Reșița—Caransebeș. O statistică a exportului nostru de cereale. Datoria Statelor-Unite. Taxele de export. Declarațiunile de expropriere. In chestia mărfurilor comandate în Ungaria. Nu se mai schimbă coroane. Deficit în bugetul regelui Angliei. Impozit comunal pentru străini. Perceperea comisionului de 25 bani la exportul cerealelor. Numărul muncitorilor fără de lucru din America scade. Contra «bacșișurilor», pentru funcționarii de vamă. In jurul unui nou împrumut intern.

Inceputurile literaturii economice.

— La alții și la noi. —

De T. V. Păcățian.

— Articol final. —

V.

In ziarul «Concordia» din Pesta, anul 1862, numărul 19, publică tânărul student în economie, Ioan Chitu, o scrisoare deschisă, adresată studenților români de pretutindenea, dela toate facultățile, îndemnându-i cu multă insistență, ca pe lângă studiile pe cari le fac în ramul științei necesare pentru cariera căreia vrea să se dedice fiecare dintre ei, se facă toți studii serioase și din economie, pentru a cunoaște invențiile și inovațiile însemnate, în-

troduse în economia țărilor din apus, spre a le împărtăși cercurilor largi de acasă, spre a le comunica țărănimii, împretenindu-o cu ele și contribuind astfel la îmbunătățirea stării materiale a poporului român și la scăparea lui dela ruina și perirea sigură.

Ideea sulevată a plăcut atât de mult redacțiunii ziarului numit, încât s'a văzut îndemnată se publice, la călcăiul scrisorii deschise, următoarea notă redacțională:

«Nu ne putem destul gratula, că și noi pașim pe căile ce aduseră pe cele mai culte și mai avute popoare la vază și starea lor cea splendidă, impunătoare națiunilor celor neglese în cultură. Junele Năsăudean, împărtășitorul acestor șire, ne îndreptățește la multe speranțe în cariera sa cea practică, ajutătoare a tuturor științelor reale, fără de cari toată filosofarea goală asupra vieții omului — nu plătește nimica.»

In anul 1867 apar tot în «Concordia» mai multe articole, scrise de V. Grozescu și intitulate: «Meditațiuni românești». In ele se pledează pentru o bună educație familiară, pentru școli în toate satele, și să cere, ca să se facă pretutindenea: «școli de Duminecă, unde să se țină conșorbi și prelegeri prin preoții comunali, în interesul economiei, comerțului, și în alte obiecte serioase. Prin orașe și sate mai însemnate facă-se apoi discuțiuni pentru măestrie, dar prin măestri și indivizi capabili în aceasta sferă, și apoi în puțin timp vom dobândi aceea, că vom avea vieață națională, dacă școlile de Duminecă vor ști să ne arate economi excelenți, măestrii noștri indivizi pro-

bați, iar școlile familiare prunci buni pentru școală.» Se constată apoi în aceste articole de educație națională și aceea, că «toate trebuie învățate în reuniuni și societăți», de aceea, să se înființeze pretutindena societăți de tot felul.

În ziarul «*Albina*», care la început a apărut în Viena, dar după ce guvernul unguresc i-a detras debitul postal, s'a mutat la Pesta, s'au publicat în cursul anului 1866 numeroase articole din agronomie, scrise cu multă pricepere de C. R. (probabil Constantin Radulescu din Lugoj), în cari s'a făcut adevărată școală cu țaranii noștri, insistându-se în ele pentru o mai rațională cultivare a pământului, cu introducerea sistemelor nouă, dovedite de bune în străinătate.

În numărul 11 din acelaș an e publicat articolul «*Starea noastră materială*», în care, ca concluzie finală, se spun următoarele: «După ce țăranul a învățat a face întrebuințare bună de brațele lui, după ce s'a dat la cruțare, se naște ideea de reuniune, unde să aibă a pune banul cruțat și de unde să poată împrumuta la timpul de lipsă.» În numerii 21 și 25 publică Gr. V. două articole, întitulate: «*Să grijim de averile noastre*» în cari se spun și următoarele: «Omul are datorii către societate, și nu le poate îndeplini decât numai cu condițiunea, de a urma marea lege a prevederii, care constă în a munci și a face economii», iar la alt loc acestea: «trebuie să ne deprindem cu asociațiunea, să învățăm a munci și să ne obicinuim a face economii.»

În articolul: «*Cultura materială*», publicat în numărul 90, se constată, că acest ram al culturii a rămas aproape de tot negles la Români, în viața lor publică, căci pe când: «Asociațiunile literare nu lipsesc dela chemarea lor sublimă: unde ne sunt asociațiunile pentru înaintarea agronomiei, pentru premiarea indivizilor ce se disting prin diligență și pricepere, unde ne sunt cassele de păstrare, în miniatură sau comunale, pentru cari avem modele destule la străini?»

În anul 1868, numărul 45, se publică în «*Albina*» articolul: «*Necesitatea de asociațiuni (reuniuni) și adunări publice*», semnat de (S.) și început astfel: «Între ideile salutare, cari mișcă, reformează și consolidează în timpul nostru viața socială și însași cea politică, sunt și ideile de asociațiuni, de reuniuni și de adunări publice, — de cari se folosesc alte popoare și cetățeni, între marginile legale, — deci ele se fie și parola noastră în toate afacerile și interesele noastre naționale, cetățenești și sociale.»

Articole bine scrise a publicat în «*Albina*» Șepețianu, recomandând cu toată căldura țăranilor noștri, să îmbrățișeze și meseriile și să nu-și pună toată nădejdea numai în recolta de cele mai de multeori foarte dubie. De aceea: «Se fie o îngrijire principală a națiunii noastre (scrie în articolul: «*Industria la Români*», publicat în numărul 50 din anul 1871 al «*Albinei*») și în special a fiecărui părinte român, *industria*; adevă să ațintim cu toții spre industrie, spre viitorul națiunii, spre asigurarea și fericirea cea mai plausibilă a fiilor noștri.»

Un preot apoi, Nicolae Butariu din Bodești, comitatul Zarand, publică în numărul 44 din anul 1870 al «*Albinei*» o convocare, prin care sunt poțiti intelectualii din Zarand a se prezenta la adunarea, care se va ținea la 8/20 Iulie 1870 în Hălmagiu, în scopul înființării unui «*Fond național*», al cărui capital: «va servi de împrumut pentru poporul român econom, în obligațiuni bine asigurate, ca astfel poporul nostru, în lipsele lui, se nu fie constrâns a solvi interes după sută câte 50, 60 și 80 fl.»

Acelaș preot arată în articolul «*Unde vom ajunge?*» publicat în numărul 51 din anul 1871 al «*Albinei*» din Pesta, greutățile pe cari le întâmpină poporul la contractarea de împrumuturi; să plângeră, că sunt mari dobânzile pe cari țăranii trebuie să le plătească după banii împrumutați și exclamă: «Cât de necesară ar fi o *bancă generală*, ori și provincială de credit, și cât ar fi de bine, când toate fondurile naționale, toate fondurile institutelor ce avem, ar servi de împrumut pentru popor!»

În «*Federațiunea*», foale care apărea tot în Pesta, s'au publicat în cursul anului 1870 articolele următoare de cuprins economic: În numerii 58, 72 și 73 lucrarea: «*Să înființăm reuniuni pentru învățătura poporului român*». S'a dat și un model de statute. Înființarea reuniunilor era contemplată a se face pe protopopiate, deci sub scutul bisericii. Redacțiunea ziarului a recomandat îmbrățișarea ideii. În mai mulți numeri din anul numit, precum și din anul următor, s'a publicat apoi o lucrare mai mare a lui I. Chitu, care acum era profesor la școala de agricultură dela Ferestrău, lucrarea: «*Sistemele de agricultură la Români*». Se publică în numărul 129 articolul: «*Fără de bancă națională populară de credit, cu filiale, ajungem toți la sapă de lemn*», — iar în anul 1872, apar în «*Federațiunea*» mai multe articole de cuprins economic și industrial, în cari se cerea, între altele, înființarea de corporațiuni agronomice și industriale și se iusista pentru acceptarea ideii, de «a se face muncitorul părtaș la beneficiul aruncat de munca

sa». Articollii au fost publicați fără subscriere. Autorul lor cunoștea însă literatura economică străină, și se provoca la mai mulți scriitori de seamă străini.

Cred că am citat destul din ce ne este cunoscut din trecut, pentru a ne putea face o icoană despre începuturile literaturii noastre economice, cari acestea erau, pentru că tot ce s'a scris și publicat în ziarele noastre de înainte de 1872, în materie de economie, era cam tot de această natură și de această direcție. Drumul pe care și-l-a croit literatura noastră economică avea deci dintru început, cum am văzut, două ramificații. De o parte se dădeau cu statornicie învățături poporului dela sate, cum are să-și cultive pământul în mod mai rațional, pentru ca munca sa cea grea să fie mai bine răsplătită, rodul holdei sale se fie mai îmbelșugat, de altă parte să cerea neconținut înființarea de asociații de tot felul, mai ales însă înființarea unui institut mare de bani, cu filiale, care să fie o bancă a Românilor pentru Români, — idee, care a fost mereu ținută la suprafață în presa română, până la realizarea ei din anul 1872, prin înființarea institutului de credit și economii «*Albina*» din Sibiu.

Ideea s'a născut din o simțită necesitate. Se dădeau adecă neconținut sfaturi poporului, să-și grijească bine moșioara, ca să nu o scape din mâni, pentru că atunci nu se mai întâlnește cu ea niciodată, dar sfaturile s'a constatat că erau ușor de dat și foarte greu de împlinit. Pentru că plugarul nu are numai ani binecuvântați de Dumnezeu, ani buni, cu recoltă bogată și cu prețuri urcate la cereale, ci are și ani răi, în cari întreaga sa muncă de un an merge în pagubă, pentru că din pământ nu poate scoate nimica. Mai dă apoi Dumnezeu și câte o boală printre vite și curtea țaranului să golește, ca și cum ar fi trecut potopul prin ea. Ce face deci plugarul în astfel de cazuri? Iși acopere trebuințele casei cu bani luați împrumut dela cămătari, cărora le plătește ca dobândă sută la sută, dacă nu mai mult, căci așa erau pe atunci obiceiurile.

De aceasta calamitate s'a căutat să fie scăpat poporul nostru dela sate cât mai curând, prin oferirea posibilității de a împrumuta bani, când are nevoie mare de ei, dela ai săi, dela o bancă românească, pus fiind prin aceasta în situația de a-și putea salva mica moșioară, de a nu și-o vinde, sau a nu lăsa să i-se vândă la toabă. De aceea ideea înființării unui institut românesc de bani a fost ținută, cum am văzut, mereu la ordinea

zilei, până când niște oameni cu cap și cu inimă, cu modeste capitale bănești, dar cu mari capitale morale, într'un ceas cu noroc i-au dat înfăptuire, prin înființarea «*Albinei*» din Sibiu.

Iniințarea acestui prim institut de bani dela noi înseamnă începutul unei epoci noue în viața noastră publică, începutul adevăratei vieți economice românești, pentru că «*Albina*» nu a fost numai aceea, ce numele ei arată că trebuia să fie: o albină harnică, cu menirea de a aduna mereu, spre bucuria și fericirea celor mulți, ci din capul locului ea a fost un stup plin și bogat, din care rând pe rând au roit, s'au așezat în coșnițele proprii și s'au întărit celelalte institut de bani, multele bănci românești pe cari le avem astăzi, instituțiunile cari au obișnuit poporul nostru încet încet, rând pe rând, cu cruțarea, cu economisarea și cari au sărit totdeauna în ajutorul celor amenințați cu ruina materială. «*Albina*» a devenit aceea, ce «*Orientul Latin*», foaia care aparea în Brașov în anii 1874 și 1875, spunea încă la începutul anului 1874, când nu se cunoștea nici primul bilanț al «*Albinei*», că are să devină, anume: «O bancă menită a se ramifica până în cel din urmă cătunaș sau sătuleț, ca să devină o adevărată bancă populară. Nimic nu am dori, decât ca aceasta ramificațiune a «*Albinei*» să se extindă cât mai curând și cât mai adânc în poporul nostru.»

Și ramificarea s'a făcut, încet, rând pe rând, dar s'a făcut, pentru că astăzi avem pretutindenea bănci românești.

Dar și din alt punct de vedere înseamnă «*Albina*» începutul unei ere noue în viața noastră economică. Prin înființarea ei, prin începerea și lărgirea mereu crescândă a activității ei, ni s'a creat o nouă clasă de oameni: *funcționarii de bancă*, cari ni-s'au înmulțit în măsura în care ni-s'au înmulțit băncile. Tot oameni cu pregătiri speciale pentru cariera lor, dintre cari mulți au căutat să-și completeze și lărgescă cunoștințele, punând unii dintre ei mâna și pe condeiu, pentru a-și împărtași și altora vederile și cunoștințele în materie de economie politică și socială. Și astfel, cu concursul lor, ni-s'a creat literatura economică pe care o avem astăzi, și care, deși nu se poate asemena cu literatura economică din țările apusene, e totuși destul de bogată și trebuie să ne mulțumească, pentru că e a noastră. E literatura eșită din modestele începuturi, schițate în lucrarea de față.

Cursul leului român.

(Urmare și fine.)

România trebuie să înțeleagă, că este insuficient de a declara cu emfază, că are avuții mari, că-și va plăti datoriile, își va reface comunicațiile, își va exploata în mod rațional terenurile petrolifere, minele, pădurile și celelalte — *mai târziu*. Cât timp acest «mai târziu» nu devine prezent, atâta vreme vom fi persecutați de neîncrederea noastră în noi înșine mai întâi, de a străinilor — din nenorocire bine informați — mai apoi. Și aceasta nu se poate numi, cred, nici cu cea mai voită orbire, echilibrare de balanță comercială. Și pentru că aceste rele se cunosc la noi și în străinătate, pentru că bonurile noastre de tezaur se oferă prin cafenelele străine cu 30 suta, pentru că angajamentele noastre de stat sunt denunțate în public, că nu vor fi respectate de opoziția care va deveni poate mâine guvern: de aceea și speculațiunea are un rol în scăderea leului și prin urmare în caracterizarea situațiunei.

Dar și aici trebuie să stabilim cvantumul de răspundere, ce incumbă jocului de bursă, cu alte cuvinte, *dosajul* de care vorbeam la început trebuie fixat cu conștiințiozitatea unui farmacist ce prepară otrăvuri în laborator. Evident, că și speculațiunea are un rol de apăsare sau ridicare, de descurajare sau încurajare, în orice operațiune economică. Dar trebuie înțeles, că speculațiunei îi este indiferent, dacă se îmbogățește prin urcarea sau scăderea leului. Ea vrea să câștige, fie la leul românesc, fie la coroana cehoslovacă, fie la rentele spaniole, fie la acțiuni africane.

Oricât s'ar încerca speculațiunea să scază titlurile unei mine de aur cu producțiunea crescândă, titlurile se vor urca. Coalițiunile speculanților celor mai puternici au fost distruse în-totdeauna și pretutindeni dealungul istoriei omenirii, când au îndrăznit să meargă în contra evenimentelor. Acestea rămân ori când infinit superioare bieților oameni și tiradelor lor ridicole. În schimb însă, speculanții cari au presimțit dezastrele, sau cari s'au închinat din vreme apartiunilor glorioase, au beneficiat de pe urma presimțirii lor. Avera Rotschilzilor și căderea lui Napoleon la Waterloo este exemplul clasic. Ei au înnotat cu curentul, ceea ce înseamnă, că participarea lor la crearea curentului n'a fost puterea mișcătoare. Și aceasta este atât de adevărat, că n'avem decât să privim fenomenul identic întâmplat cu lira englezască și cea italiană, cu francul francez și belgian — fără a mai aminti dezastrele valutare poloneze sau austriace.

Ei atunci? De ce pretendem un regim de favoare față de țări ca Anglia, Franța, Italia sau Belgia și de ce nu vrem să înțelegem, că dacă aceste țări reușesc să-și îndrepte zilnic «schimbul» lor, aceasta nu se datorește indiferenței pe care ar avea-o speculațiunea tocmai pentru acele monede, asupra cărora nu i-ar fi «simpatic» să speculeze? Probabil însă, că

stortările Angliei de a ajunge la paritatea dinainte de răboiu pretau și la speculațiune, dupăcum scăderea lirei a pretat în cursul anului 1919 la jocuri identice. Să fim dar liniștiți. Leul românesc va fi onorat cu aceeași sollicitudine din partea speculanților, indiferent dacă se urcă sau dacă scade, căci nu i-se cere pentru a fi atractiv — din acest punct de vedere — decât să indice o tendință.

Urcarea sau coborârea mercurului în coloana termometrului este un fenomen, care în sine ne poate lăsa cu totul nepăsători. Faptul acesta fizic nu are o valoare și o semnificație decât atunci, când indicându-ne o schimbare de temperatură, ne revelează în acelaș timp starea normală sau morbidă a cuiva. Variațiunile mercurului ne pot bucura sau înspăimânta numai întrucât ele trădează sănătatea, indispoziția, ori boala gravă a unei ființe scumpe.

Dacă situațiunea este astfel, și cred că ne-am apropiat pe cât posibil de realitate, — cum ne putem mira, că leul nostru cotează 16 sau 17 centime?

Nu, nu trebuie să ne mirăm, ci trebuie să recunoaștem cu toții, că suntem deopotrivă de vinovați, atât pentru că nu înțelegem, că într'un sens răboiul, adică vremea sacrificiilor, încă n'a trecut, cât și pentru că ne lipsește disciplina și patriotismul.

Trebuie să ne impunem nouă, individual, fără constrângerea nimănui, renunțări temporare la multe lucruri, eu cari ne obișnuisem altădată.

Trebuie, ca scandalul mituirilor să înceteze și funcționarii publici să scape de aceste tentațiuni. Ei sunt poate mai puțin vinovați — în orice caz nu mai mult — decât cei ce corup în umbră și nepedepsiți. Trebuie introduse și aplicate de urgență sancțiuni în această privință, dupăcum în vreme de ciumă ne suntem prescripțiunilor serviciului sanitar pentru combaterea contagiunii prin guzganii.

Leul la 16 centime, chiar dacă se ridică în mod trecător la 30, însemnează răboiul greu și grav, și acel ce dorește și de astădată victoria indispensabilă, cum am avut-o și pe teren militar, trebuie cu gândul curat să mobilizeze toate forțele creatoare și generoase ale acestei țări.

Și astfel constatările economice neplăcute se confundă cu cele politice și sociale, mai grave și mai amenințătoare.

Știu, că reducând speculațiunea la adevăratul ei rol, și afirmând sus și tare, ceea ce toată lumea știe de mult în tăcere, anume că imoralitatea vieții noastre publice a luat proporții primejdioase, mă expun atacurilor furioase ale filistenilor și fariseilor. Știu, că voi fi acuzat, că descopăr rănile rușinoase, pe care un om pudic, ignorant al regulilor elementare de igienă socială, obicinuește să le ascundă, și că voi fi arătat cu degetul ca fiind dintre acei ce nu cred în viitorul neamului. Dar toate acestea nu mă mișcă și nu mă vor face să desarmez. Tocmai fiind că cred în forțele vii ale acestei țări, fiindcă am restrămutata convingere, că seva admirabilă a acestui

popor este în stare să învingă toate dificultățile, cred că e de datoria tuturor aceluia, cari au aceiași convingere, să mărturisească diagnosticul găsit și să precizeze leacurile ce li-se par salvatoare. Nefăcând aceasta, ei ar fi criminali ca acei medici, cari sub cuvânt că vor să menajeze pe bolnav, îi ascund boala și îl lasă astfel să se prăpădească prin lașitatea și neglijența lor...

Adunarea generală a „Asociațiunii“.

Nr. 934—1921.

CONVOCARE.¹

În înțelesul §-ului 23 din statute, membrii «Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român» se convoacă la

Adunarea generală ordinară,

ce se va ținea la Sighetul-Marmației în zilele de 28 și 29 August n. 1921.

PROGRAMA ADUNĂREI:

Duminecă în 28 August 1921 la orele 11. a. m.

Ședința I., cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Inscrierea delegaților prezenți ai despărțămintelor.
3. Raportul general al comitetului central pe anul 1920.
4. Alegerea comisiunilor pentru:
 - a) examinarea raportului general pe anul 1920;
 - b) censurarea socotelilor pe anul 1920 și a proiectului de buget pe anul 1922;
 - c) înscrierea membrilor noi.
5. Prezentarea eventualelor propuneri.²

Luni în 29 August, la orele 9 a. m.

Ședința II., cu următoarea ordine de zi:

1. Raportul comisiunii alese pentru examinarea raportului general și propunerile acestei comisiuni.
2. Raportul comisiunii însărcinate cu censurarea socotelilor și a proiectului de buget.
3. Raportul comisiunii pentru înscrierea de membri noi.
4. Fixarea locului pentru ținerea adunării generale viitoare.
5. Dispoziții pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.
6. Închiderea adunării generale.

După prânz la orele 4.

Ședința festivă a secțiilor științifice-literare.

Sibiu, din ședința comitetului central al «Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român», ținută la 30 Iulie 1920.

Andrieu Bârseanu,
prezident

Romul Simu,
secretar.

¹ Pentru numărul trecut ni-a sosit prea târziu. Red.

² Eventualele propuneri au să fie înaintate, în scris, prezidiului «Asociațiunii», Sibiu, Strada Șaguna Nr. 6, cu 8 zile înainte de adunarea generală.

„Asociațiunea“ și propaganda cooperativă.

Din raportul general, — vast și compus cu îngrijire, — al comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, asupra lucrărilor sale și a situației acesteia în anul 1920, care va fi prezentat adunării generale din anul acesta a „Asociațiunii“, convocată pe 28 și 29 August la Sighetul-Marmației, dăm capitlu următor, în care se raportează astfel despre

Propaganda cooperativă:

Comitetul central a dat îndrumări, statute și regulamente cu privire la înființarea cooperativelor, tuturor aceluia, cari i-s'au adresat.

În lipsa de mijloace financiare, conferențiar cooperativ special nu s'a putut angaja; în unele locuri însă, ca s. e. în comunele Orlat și Porcești din jud. Sibiu a eșit la fața locului, pentru a da îndrumări poporului, secretarul administrativ al „Asociațiunii“, în alte comune a stat la dispoziția poporului cu sfatul dl A. Nistor, conferențiarul propagandist al instituțiunii noastre.

Statutele pentru bănci și cooperative, tipărite de „Asociațiune“, cu ajutorul dat pentru propaganda cooperativă de dl Vasile Stroescu, s'au putut întrebuița numai până în August 1920, când a intervenit o piedecă, care ne-a zădărnicit în mare parte lucrarea începută înainte de războiu și întetită în primăvara și vara anului trecut.

Anume: prin ordinul din 25 August 1920, Nr. 19580/1920, dat de Secretariatul general al Ministerului de justiție din Cluj, în scopul de a se înlesni procedura referitoare la înregistrarea cooperativelor sătești, s'a dispus, ca cererea de înregistrare a cooperativeelor să poarte viza cu sigil a Băncii Agrare din Cluj, ori a Casei Centrale a băncilor populare și cooperativeelor sătești din București.

A urmat apoi legea pentru extinderea băncilor populare și a decretului-lege, referitor la înființarea Casei Centrale a cooperației și împroprietăririi sătenilor, în tot cuprinsul României-Mari, votată de Adunarea deputaților și de Senat în ședința dela 27 August 1920, promulgată și publicată în „Monitorul Oficial“ Nr. 140 din 26 Septembrie 1920.

Prin această lege, dispozițiile din Decretul-lege Nr. 3922 din 31 Decembrie 1918 se aplică și tuturor societăților cooperative de orice fel, existente și celor ce se vor mai înființa în Bucovina, Transilvania, Bănat, Crișana și Maramureș.

În urma acestei legi, actele de înregistrare, cu alte statute decât ale Centralei din București, ne-au fost refuzate de tribunale, iar Centrala sus numită nu vizează alte acte decât acelea, care sunt provăzute cu statutele ei.

În modul acesta o parte foarte considerabilă a statutelor și îndrumărilor pentru bănci și cooperative,

precum și alte imprimare, tipărite spre acest scop de „Asociațiune” cu mari cheltuieli, nu le-am putut folosi.

Adresându-ne și Băncii Agrare din Cluj pentru informațiuni, aceasta ne-a răspuns la 22 Februarie 1921, că organizarea mișcării cooperative la noi trece prin o fază nefavorabilă și că se speră votarea în viitor a unei legi a cooperatiei, care să înlesnească această acțiune.

În sfârșit comitetul, informat pe deplin din toate părțile asupra dispozițiilor legii din 27 Aug. 1920, referitoare la înființarea de bănci și cooperative sătești în nouăle provincii ale țării noastre, a crezut că face un lucru bun, dacă va continua propaganda cooperativă începută, și astfel a cerut statute, regulamente și alte imprimare dela Centrala cooperativelor din București, distribuind din aceste tuturor celorce i-s-au adresat.

Impozitul pe avere.

(Urmare).

Societățile cooperative constituite în conformitate cu legile lor organice și puse sub controlul statului vor fi impuse cu 6 la sută asupra capitalului și 8 la sută asupra rezervelor la data promulgării legii.

Pentru societățile a căror medie a beneficiilor nete dela 1912—1919 inclusiv, afară de partea repartizată sub formă de acțiuni, care intră în calculul capitalului actual, trece de 30 la sută din capitalul subscris, cota de impunere va fi sporită cu câte o unitate pentru fiecare porțiune de 5 la sută ce trece peste această medie.

Acest spor nu se aplică acestor societăți, dacă oferă în acțiuni 12 jum. la sută, adică a 8-a parte din capitalul subscris până la 1 Iulie 1921.

Sucursalele societăților anonime străine, cari funcționează în România, vor fi socotite a avea un capital impozabil egal cu o cincime din sumele angajate în totalul afacerilor lor de orice fel din România.

Impozitul e exigibil imediat după stabilirea impunerii.

Dacă societățile nu voesc a achita imediat, ele vor fi obligate a remite ministerului de finanțe trate privilegiate pentru valoarea impozitului, fiecare trată fiind de cel puțin 10,000 Lei și plătită cu preferință înaintea oricărei obligațiuni trecute, prezente sau viitoare ale societăților, în rate egale, în cel mult 10 ani, cu dobândă de 7 la sută pe an.

În caz de lichidare a societății, tratele devin imediat exigibile.

Societățile al căror capital e complet amortizat, sunt obligate a pune la dispoziția ministerului de finanțe în acțiuni 16 jum. la sută, adică a șasea parte din capitalul ce a fost subscris și amortizat.

Societățile pe acțiuni, supuse acestui impozit, sub forma participării statului la o cotă parte din capi-

talul ce reprezintă acțiunile, sunt obligate, ca în termen de 2 luni dela impunere să pună la dispoziția statului numărul de acțiuni stabilit prin această impunere.

Acțiunile emise se vor bucura de toate drepturile vechilor acțiuni.

La orice altă emisiune, după data promulgării legii, statul va avea facultatea a participa cu aceeași cotă contra plată.

Pentru orice întârziere în remiterea tratelor sau acțiunilor, societățile vor plăti o amendă de 5000—50,000 Lei pentru fiecare lună sau parte din luna de întârziere și deosebit cota de impunere va fi sporită cu jum. la sută pentru fiecare semestru sau fracțiune de semestru.

Pentru administrarea tratelor, acțiunilor și tuturilor titlurilor intrate în posesiunea statului, ministerul de finanțe e autorizat a institui o casă centrală, a cărei funcționare și mod de administrare va fi stabilită printr'un regulament de administrație publică, pe cale de decret. La elaborarea acestui regulament vor fi consultate principalele societăți cari pun acțiuni la dispoziția statului.

Această casă, deși organ de stat, va fi persoană morală și va avea drepturile ce decurg din posesiunea acțiunilor, fără amestec în administrarea societății.

Acțiunile, tratele și obligațiunile intrate în proprietatea statului vor forma un fond comun cu celelalte titluri intrate în patrimoniul statului pe baza prezentei legi și vor putea servi ca gaj comun al emisiunii de rente speciale, amortibilă în 15 ani, cu începere dela 1 Ianuarie 1925 și servind numai pentru plata despăgubirilor de război, sau alte sarcini extraordinare decurgând din ele.

ART. 23. Numărul va fi cuprins în declarație, spre a se avea în vedere la impunere, controlul posesiunii lui făcându-se conform dispozițiilor speciale ce se vor stabili prin decret regal.

Acțiunile românești, vor intra în calculul averii contribuabilului numai pentru stabilirea cotei cuvenite. Odată cota stabilită, ea se va aplica restului averii, în afară de acțiunile românești. Dacă însă vre-unul din contribuabilii impozabili asupra întregului sau împărțitului averii, conform art. 19, posedă în averea lor acțiuni românești, se va aplica asupra restului averii suprataxa ce s'ar fi convenit a se plăti la acele acțiuni după valoarea lor stabilită conform art. 14, și dacă aceasta nu ajunge, se va urmări înseși acțiunile sau se vor primi de stat până la completarea acelei suprataxe. Acțiunile românești și capitalul din societățile cooperative vor intra în calculul averii contribuabilului numai pentru stabilirea cotei cuvenite. Odată cota stabilită, ea se va aplica restului averii în afară de acțiunile și capitalul din societățile cooperative.

Dacă valoarea acțiunilor stabilită, conform art. 14, întrece pentru o singură persoană 5,000,000 Lei,

acțiunile vor intra în calculul însuș al averii impozabile, iar nu numai în calcularea cotei, scăzându-se bine înțeles impozitul plătit de societate.

În tot cazul, când consistența patrimoniului e de așa natură, încât impozitul stabilit nu poate fi achitat cu averea contribuabilului în afară de acțiuni, impozitul se va aplica și plăti cu inșiși acele acțiuni, oricare le-ar fi câtimea.

ART. 24. Dacă cu ocazia stabilirii averilor, făcută în urma aplicării legii de față, se dovedește că un funcționar public, civil sau militar, a dobândit în timpul exercițiului funcțiunii lui bunuri din fraude, ele vor fi confiscate, iar funcționarul pedepsit, conform codului penal. (Va urma).

CRONICĂ.

Alegere de deputat la Crasna. Alegere parțială de deputat s'a făcut săptămâna trecută în Crasna, cu care ocaziune majoritatea covârșitoare a voturilor a întrunit-o domnul *I. I. Lăpedatu*, care a și fost proclamat ales. Ziarul «Adevărul» din București scrie, că alegerea aceasta pentru: «un eminent financiar și economist, foarte bine cunoscut în Transilvania, este o meritată răsplată, atât pentru activitatea sa din trecut pe terenul național, cât și pentru serviciile ce le aduce azi cauzei naționale, în diferite misiuni ce le are în străinătate. De altfel dl Lăpedatu s'a distins și în parlamentul de sub guvernul Vaida, prin câteva rapoarte și cuvântări substanțiale. Dl Lăpedatu nu face politică militantă, ci își consacră întreaga sa activitate pentru a consolida noua situație a Ardealului».

Expoziția și târgul de mostre din București. Pentru participanții la expoziția și târgul de mostre din București, care se va deschide, dupăcum am mai anunțat odată, la 11 Septembrie, guvernul a acordat o reducere de 50% din taxele de călătorie pe căile ferate române, atât pentru expozanți, cât și pentru vizitatori. Din Ardeal vor participa la aceasta manifestare economică, între mulți-alți particulari, încă și următorii: Județul Sibiu, care va expune două case, modele de gospodărie, una românească, alta săsească, în mărime normală. Comuna Rășinari va expune o casă model în miniatură. O altă casă întreagă va expune comuna Câmpeni din Munții-Apuzeni. Muzeul «Asociațiunii» va expune modele frumoase de cusături alese. Mai multe reuniuni de femei române dela noi vor trimite odăi întregi românești, cu tot ce privește gospodăria. Vor mai fi expuse împletituri de paie din Cisnădioara și stofe dela școala de țesături din Cisnădie.

O nouă maximalizare a grâului. Consiliul de miniștri, într'o ședință ținută săptămâna trecută, a luat de nou în discuție chestia prețului grâului și a hotărât, că pentru consumul intern prețul grâului să

fie de 18,000 lei vagonul. Cu prețul acesta are să-l plătească și armata. Celelalte prețuri au fost stabilite astfel: fasolea și linte se va plăti asemenea cu 18,000 lei vagonul, orzul cu 16,000 lei și ovășut cu 14,000 lei vagonul. Exportul cerealelor în străinătate se face prin organele statului.

Prea mulți lei în străinătate. Un ziar parizian comunică faptul autentic, că în ziua de 12 August anul curent s'au vândut la bursa din Paris în total un milion de lei de ai noștri, cu prețul de 16 centime și trei optimi, iar în ziua următoare, 13 August, s'au vândut 7.800.000 lei, tot cu 16 centime și trei optimi. În două zile deci piața Parisului a fost inundată de aproape nouă milioane lei românești. Cine-i duce oare la Paris? Și dacă se scot din țară atât de mulți, ne mai putem mira oare, că cursul leului nostru scade la Paris?

Recensământul proprietății funciare. În primele zile ale lunii Octombrie a. c. va începe recensământul contribuțiilor directe, evaluându-se proprietățile fonciare. Declarațiunile contribuabililor trebuie înaintate până la 1 Octombrie și vor fi făcute pe formulare cari se vor putea cumpăra dela percepțorate. Acestea vor fi predate cu începere dela 1 Octombrie a. c. percepțiilor respective și anume: pentru toate veniturile supuse impozitelor cedulare, pe venitul global și pe avere, la percepțiile în raza cărora are domiciliul; iar pentru veniturile realizate în cuprinsul altor percepții, din proprietăți, comerț, industrie, profesii etc., pentru care impozitele nu se percep prin reținere, declarațiunile se vor face și la percepția respectivă a locului unde se realizează aceste venituri. În același timp, când se vor evalua proprietățile, lucru care se va face de către comisiuni în lunile Octombrie și Noiembrie, va avea loc și verificarea declarațiunilor de către delegații fiscoșului.

Impunerile se vor face la începutul lunii Decembrie a. c. în zile cari se vor anunța la timp prin afișare la percepții și vor fi făcute pe baza evaluărilor imobilelor, a declarațiilor contribuabililor și a verificărilor delegaților fiscoșului.

Contra acestor impuneri se poate face contestație, apel și recurs.

Producția agricolă a Basarabiei. Grâul de toamnă în Basarabia va da anul acesta o recoltă excelentă. Producțiunea va fi chiar mai mare decât cele de dinainte de războiu, în general 800 kgr. la ha. Producțiunea grâului de primăvară e cea mai slabă, în schimb prășiturile, atât porumbul cât și sfecla de zahăr, se prezintă foarte bine. Viile promit o recoltă abundentă și de calitate superioară, ceace a determinat pe viticultori să ceară statului permiterea exportului.

Fructele și zarzavaturile sunt foarte slabe.

La Budapesta se va deschide un târg permanent pentru vite de export.

Disponibilitățile de cereale ale Argentinei. Argentina are cereale disponibile pentru export, grâu 1 milion 869 mii tone, iar porumb 2 milioane 984 mii tone, grăunțe de în 223 mii tone.

Noua cale ferată Reșița—Caransebeș. În Banat au început lucrările pregătitoare pentru construirea unei noi linii ferate Reșița—Caransebeș.

O statistică a exportului nostru de cereale. În cursul anului trecut s'au exportat în străinătate 100 mii vagoane cereale, iar în primele 6 luni ale anului curent 75 mii vagoane.

Valoarea exportului general de produse românești în cursul anului 1920 și primele 6 luni din 1921 se ridică la o cifră de aproximativ 8 miliarde, dintre care 5 miliarde lei pe seama anului trecut.

Datoria Statelor-Unite. O statistică oficială publicată la Washington semnalează, că datoria totală a Statelor-Unite se ridică la 30 lunie crt. la 23,771.237,098 dolari și că a fost redusă în cursul lunii Iulie cu 206.613,543 dolari.

Taxele de export. Comisiunea superioară a vămirilor se va întruni la ministerul de finanțe pentru a discuta noile taxe de export pentru obiectele de lemn și produsele petrolului.

Declarațiunile de expropriere. Casa centrală a cooperativelor aduce la cunoștința proprietarilor și interesaiților, că termenul pentru declarațiunea de expropriere cerut de art. 40 din legea agrară, este prelungit până la 1 Septembrie a. c.

În chestia mărfurilor comandate în Ungaria. Direcțiunea generală a comerțului, în urma ratificării tratatului de pace cu Ungaria, face cunoscut tuturor comercianților, cari au comandat mărfuri în Ungaria înainte de războiu, fie că le-au achitat, sau numai acotat, că au să se adreseze ministrului industriei și comerțului printr-o cerere, la care să fie anexate toate actele justificative, în cel mult trei luni de la data acestei publicări, pentruca din partea guvernului să se poată face pașii necesari pentru a se obține despăgubiri pentru acestea contracte neexecutate.

Nu se mai schimbă coroane. Ministerul de finanțe încunoștințează publicul, că la oficiile sale nu se mai primește nici o cerere prin care se solicită schimb de coroane, rămase la timpul său neschimbate. Toate coroanele, cari nu au fost declarate în termenul fixat de lege, rămân acum nule.

Deficit în bugetul regelui Angliei. Regele Angliei a făcut comunicare parlamentului, că bugetul casei regale s'a încheiat cu un deficit de 45,000 lire sterline, și a cerut, —nu cumva acoperirea acestui deficit din partea statului, ci reducerea numărului ceremoniilor prescrise regale, cari sunt costisitoare, pentruca pe calea aceasta să se poată face echilibrarea bugetului, ori apoi să fie expropriate moșiile regale din Lancaster.

Impozit comunal pentru străini. Atât orașul Timișoara, cât și orașul Chișinău din Basarabia, a luat hotărârea, de a supune persoanele de cetățenie și naționalitate străină, cari petrec pe teritoriul acestor orașe mai mult de 8 zile, la un impozit comunal de câte 50 lei pentru fiecare timp de 15 zile început. Hotărârile ambelor orașe numite au fost aprobate acum prin decret regal, publicat în «Monitorul Oficial» din 17 August 1921.

Perceperea comisionului de 25 bani la exportul cerealelor. Toate punctele vamale au fost înștiințate printr-o circulară de către Direcțiunea generală a vămirilor, ca să ceară tuturor exportatorilor de cereale, fasole, furaje, recipisa de plata comisionului de 25 bani la sută ad valorem. În caz când acest comision n'a fost plătit, vor percepe înaintând recipisa și borderoul anume întocmit comisiunei superioare de cumpărarea și vânzarea cerealelor de pe lângă ministerul de interne.

Numărul muncitorilor fără de lucru din America scade. «Chicago Tribune», află din datele secretarului de stat pentru oficiul muncii, că numărul celor fără de lucru în Statele-Unite a scăzut simțitor.

Contra „bacșișurilor“, pentru funcționarii de vamă. Direcțiunea generală a vămirilor a făcut cunoscut funcționarilor publici, cari servesc la punctele de frontieră, că le e interzis să primească bacșișuri sub orice formă, pentru a favoriza trecerea la vamă. În caz când nu vor ține seamă de acest avis, sunt înștiințați, că atunci când vor fi prinși, vor plăti o amendă mare și se vor expune să se vadă închiși dela 2—3 ani.

În jurul unui nou împrumut intern. Între ministerul de finanțe și Banca Națională a intervenit o înțelegere cu privire la încheierea unui împrumut de aproape un miliard, probabil și 300 milioane lei, cu o dobândă de 1 jum. la sută.

Acest împrumut va fi achitat din încasările fiscului decurgând din aplicarea noii reforme financiare și va servi la acoperirea cheltuelilor extraordinare ale statului.